

۲۱۱ ۸۵۴۸
۱۴۰۲/۷/۱۷

هووالعلیم

روان شناسی نقاشی کودک

پژوهش خلاقیت

(از هجده ماهگی تا نوجوانی)

تألیف: شیرین پدرزه

سرشناسه: پدرزه، شیرین، ۱۳۴۴
عنوان و نام پدیدآور: روان‌شناسی نقاشی کودکان: پرورش خلاقیت (از هجده ماهگی تا نوجوانی) تألیف شیرین پدرزه
مشخصات نشر: تهران: داتژه، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری: ۱۵۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۲۵۴-۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان دیگر: پرورش خلاقیت (از هجده ماهگی تا نوجوانی)
موضوع: نقاشی و نقاشی‌های کودکان - جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع: Childrens drawings - psychological aspects
رده‌بندی کنگره: BF ۷۲۳
رده‌بندی دیویی: ۱۵۵-۴
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۸۴۴۶۸

عنوان: روان‌شناسی نقاشی کودکان پرورش خلاقیت (از هجده ماهگی تا نوجوانی)

نویسنده: شیرین پدرزه

صفحه‌آرا: ملیحه طرقي جعفری

مدیر تولید: داریوش سازمند

ناشر: داتژه

لینوگرافی، چاپ و صفحه‌آرایی: جواد شریف

شمارگان: ۲۲۰ نسخه

قطع: رقعی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹ - دوم ۱۴۰۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۲۵۴-۴

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیرآتابک)، کوچه اسلامی، شماره ۴/۲
کدپستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق‌پستی: ۴۱۴۶-۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸ - ۸۸۸۴۷۵۴۳ تلفکس: ۸۸۸۱۲۰۸۳

نشانی دفتر پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۷ فروردین، بن بست خسروی، پلاک ۱

تلفن: ۶۶۴۶۲۰۶۱ - ۶۶۴۷۶۳۷۵ فکس: ۶۶۴۷۶۳۸۹ - ۶۶۴۶۲۴۹۶

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ تومان

فهرست

مقدمه	۷
فصل اول: نقاشی کودکان	۹
۱-۱- مقدمه‌ای بر مفهوم کلی رشد	۱۲
۱-۲- معانی و ماهیت تصویر و نقاشی کودک	۱۹
۱-۳- مبانی و مراحل تحول نقاشی کودک	۲۱
۱-۴- نخستین گام‌ها، خط‌ها، تصاویر	۲۳
۱-۵- گذار از جنبه‌های مقدماتی ترسیم به جنبه‌های تجسمی	۲۴
۱-۶- تحلیل معانی رنگ‌ها	۳۲
فصل دوم: ویژگی نقاشی کودکان	۴۱
۲-۱- طبقه‌بندی مراحل رشد نقاشی کودک	۴۲
۲-۲- مراحل عام در رشد نقاشی کودکان	۴۸
فصل سوم: روان‌شناسی نقاشی کودکان	۵۱
۳-۱- انگیزه کودک برای نقاشی	۵۲
۳-۲- نظریه‌ی روان‌کاوی فروید و توصیف پیازه از نقاشی کودک	۵۴
۳-۳- نقاشی، رازگوی روان کودک	۵۹
۳-۴- نقاشی، کودک و خانواده	۶۲
۳-۵- نقاشی خانواده، تست شخصیت کودک	۶۵
۳-۶- نقاشی بیان احساسات، ارتباط و برون افکنی کودک	۶۷
۳-۷- تفسیر نقاشی کودک	۷۰
فصل چهارم: هنر و نقاشی کودک	۸۱
۴-۱- درک هنر از سوی کودکان	۸۲

۸۶.....	۲-۴- مقایسه نقاشی کودک با هنر ابتدایی
۸۹.....	۳-۴- مقایسه نقاشی کودک با هنر مدرن
۹۳.....	فصل پنجم: هنر؛ اهمیت تحلیل و خلاقیت کودک
۹۵.....	۱-۵- خلاقیت هنری؛ تخیلات و تصاویر
۱۰۳.....	۲-۵- پرورش خلاقیت کودک
۱۰۳.....	فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهادات (راه های مؤثر)
۱۰۳.....	۱-۶- نتیجه گیری
۱۰۶.....	۲-۶- پیشنهادات (راه های مؤثر)
۱۱۹.....	منابع
۱۲۱.....	تصاویر
۱۴۹.....	موضوع نما

مقدمه

از چند دهه گذشته، مطالعه در زمینه ارتباط بین رضایت‌مندی جسمی و وضعیت روانی اهمیت ویژه‌ای یافته است و مراکز علوم پزشکی متعارف و غیرمتعارف نیز به کاوش افق‌های ناشناخته در ارتباط پیچیده بین بیماری، درمان و پیام‌های ضمیر ناخودآگاه و در پیوند با قوه ادراک انسان از ماهیت درونی و جهان خارج علاقه‌مند شده‌اند.

از این‌رو کنجکاوی، کاوش، کشف، لذت، تکرار، فراگیری، مهارت، اعتماد به‌نفس، عزت‌نفس، احساس امنیت، خلاقیت و ... از جمله مراحل مؤثری هستند که در مسیر فعالیت ذهنی انسان به ویژه در خلق آثار هنری محسوب می‌شوند، بر این پایه می‌توان گفت هنر نقاشی نیز، ابزاری مهم برای خودبیانی، خودانگیزگی، خیال‌پردازی، آزمون و تجربه است. از این منظر، نقاشی از این قابلیت برخوردار است که توانایی انسان را برای ترسیم پدیده‌ها، واقعیات، ایده‌ها، افکار و احساسات درونی در روشی نوین و نامنتزابه با دیگران و متفاوت آشکار سازد.

در واقع یکی از برجسته‌ترین تحولات اخیر در مطالعه‌ی نقاشی و به ویژه نقاشی کودکان، درک این واقعیت است که ساخت هر نقاشی، دستاوردی پرمفهوم و پیچیده است. نقاشی دارای ارزش رمزی است. بدین ترتیب که در نقاشی، همانند نقل یک داستان، جهانی از نمادها و رمزها وجود دارد. ارزش بیانی نقاشی، مانند ارزش خط، رنگ و حرکات طبیعی معنادار، مورد قبول همه محققان است، بنابر این جای تعجب نیست اگر تولیدات ترسیمی، به‌عنوان یک وسیله‌ی تشخیص روانی و روان درمانگری به کار گرفته می‌شود.

هدف این پژوهش، مشخص کردن فرآیندهای ترسیمی کودک از آغاز شکل‌گیری و اهمیت آن است. در این قلمرو بر پایه‌ی تفسیر محتواها و عمدتاً آنچه در جریان نقاشی کودک تولید گردیده، بیان می‌شود. زیرا که هنر نقاشی، بازتابی از اندیشه، هستی و شخصیت تصویرگر است.

نیروی بالقوه خلاقیت در همه انسان‌ها نهاده شده است. با گذر زمان، بیشتر انسان‌ها خلاقیت خود را از دست می‌دهند و فعالیت خلاقانه آن‌ها به خاطرهای کم رنگ تبدیل می‌شود. اگر کودک به این باور برسد که فردی خلاق است، در سال‌های آینده، می‌تواند نیروی آفرینندگی خود را حفظ کند و از انرژی خلاقانه خود به روشی سازنده، به منظور افزایش پویایی و بالندگی زندگی‌اش بهره‌جوید.

اغلب پژوهشگران معتقدند که هنر نقاشی، چیزی جز بیان هیجان‌ها، اندیشه‌ها و کوششی برای تولید یک تصویر نیست. روان‌شناسان بسیاری، از سال‌ها پیش بر این باور بوده‌اند که هر کس، چه دارای آموزش هنری باشد چه نباشد، هر گاه به او گفته شود که یک نقاشی یا تصویر بیافریند، ممکن است ناآگاهانه گوشه‌هایی از حالت هیجانی خود را بیان کند. از این دیدگاه نقاشی، پلی طبیعی و غریزی برای ارتباط با کودک می‌باشد و راهی هموار را به سوی ضمیر ناخودآگاه و حس عاطفی ناهشیار کودک می‌گشاید. نقاشی، استعداد فردی و خلاقیت کودک را شکوفا می‌سازد. فعالیت خلاقانه نقاشی، در جریان نقاشی آزاد، مهارت‌های ادراکی، ارتباطی و حرکتی کودک را توسعه داده و به زندگی او غنا و معنا می‌بخشد.

در خصوص موارد مطروحه و تأثیر هنر نقاشی، مطالعات متعددی از جنبه‌های مختلف صورت گرفته، که اساس این پژوهش می‌باشد، اما آنچه این کتاب به‌طور مشخص «از منظر روان‌شناسی» به آن می‌پردازد؛ چگونگی ارتباط بین هنر نقاشی و بیان اندیشه، ایده‌ها، عواطف، توانایی، مهارت‌های ادراکی، ارتباطی، حرکتی و خلاقیت در مسیر رشد کودک است.

در بیان کلی، تأثیر مطالعات و شناخت جنبه‌های تحولی نقاشی کودکان و بکارگیری روش‌های مؤثر روان‌تحلیلی که نقش بسزایی در توانمندسازی روانی کودکان دارند، همچون توشه‌ای گرانبها است که پویایی، بالندگی و خلاقیت را در مسیر زندگی هر یک از کودکان به ارمغان می‌آورد.